

LA MIRADA LOCAL: ARRELS DEL FÒRUM SOCIAL DE MALLORCA

Hi ha a Mallorca un moviment social vertebrat amb un projecte convincent de societat participativa i de desenvolupament sostenible? S'estan construint a l'illa espais vàlids amb aquest objectiu? És el fet democràtic un incentiu que interessa i mou les entitats socials mallorquines? És la proposta una eina present en el tarannà i en les actuacions dels moviments i associacions socials de l'illa?

ELS DESAFIAMENTS

Aquestes i moltes altres inquietuds marcaren un camí cap a la recerca i l'acció conseqüent, conscients que les iniciatives i les actuacions ciutadanes locals són les que poden contribuir a la gestació de noves alternatives de democràcia. La participació política responsable dels ciutadans, és a dir, l'expressió sensible de la població, evitaria, entre altres mals, que unes poques persones definissin, conduïssin i assenyalessin el camí que cal recórrer.

Aquest repte no és nou a Mallorca. Diverses iniciatives ciutadanes dels darrers vint anys han permès la defensa i la conservació de llocs emblemàtics com el Puig de Sant Pere i el Parc de la Mar a Ciutat, les platges d'Es Trenc i Cala Mondragó, l'illa de Cabrera, Sa Dragonera... Altres motivacions han mobilitzat també la societat mallorquina com en el cas de la recollida de deu mil signatures a favor de l'homologació del preu del transport entre illes, així com multitudinàries manifestacions contra el segon cinturó de Palma i la construcció d'autovies a balquena, a favor del tren i del transport públic, o contra la situació de Palestina i la guerra d'Iraq.

Però, tot i això, encara manquen espais on aflorin els diferents esforços i pensaments d'una societat diversa com la mallorquina. Des de la riquesa de la pluralitat, les organitzacions socials no governamentals de l'illa construeixen, de mica en mica, un nou estil

per assumir la realitat. És important fer convergir aquest esforç en tribuna oberta on l'intercanvi dels fets, les fites, les conviccions i l'expressió de les opinions sigui compartit i respectuosament tractat, amb l'ànim de presentar propostes concretes i viables. Aquest procés és part essencial del model de ciutadania compromès que es vol compartir i analitzar, en un constant diàleg i un treball integrat en xarxa, vers la societat mallorquina que s'aspira a aconseguir. L'exemple del Fòrum Social Mundial, on la gent que hi participa pretén fer realitat l'afany que un altre món és possible, porta a demanar quina és la Mallorca que vol la gent mallorquina. Una altra Mallorca és també possible? Els habitants de Mallorca tenim la paraula i els actors socials, un repte.

ALGUNES DATES I DADES DEL PROCÉS VERS EL PRIMER FÒRUM SOCIAL DE MALLORCA

Dia 19 de juliol de l'any 2000 el col·lectiu Espai Obert, a Palma, adreçà un escrit al president del Govern de les Illes Balears, on textualment es podia llegir: *"Vet aquí una reflexió, una denúncia, una crida. Conscients que els afers que ens afecten a tots són responsabilitat de tothom i no només de les persones delegades per governar, un grup de ciutadans i ciutadanes de Mallorca expressam la nostra opinió, després d'haver-la reflexionat, sobre el moment actual que vivim a la nostra terra en les coses referents a l'ordenament de la vida social, econòmica, política i cultural. Volem contribuir a la construcció del país des de les petites i reals possibilitats que tenim..."*

Dia 20 de novembre del 2000, els assistents a la reunió d'Espai Obert expressaven: *"Ens ha arribat la convocatòria del primer Fòrum Social Mundial que es farà el proper mes de gener a la ciutat de Porto Alegre, Brasil. Volem participar-hi i conèixer altres realitats. Però no hi volem anar sols. Proposam a altres entitats que connectin amb l'FSM. Es tracta d'enriquir i potenciar els esforços que es fan a l'Illa, en un compromís global, sense perdre el sentit local."* Així fou com tres entitats de Mallorca assumiren l'anada al primer Fòrum Social Mundial.

Dia 18 de desembre del mateix 2000, al Casal d'Entitats Ciutadanes, membres de diferents col·lectius socials reflexionaven tot dient: *"És important que les persones que feim part de les organitzacions socials ens formem en funció de procurar la transformació*

econòmica, social i política necessària a l'Illa. Cal una nova imaginació, perquè moltes coses passades no serveixen i s'han de canviar. L'important és que la ciutadania recuperi el sentit de la participació, que no es perdi la il·lusió i la capacitat de fer una anàlisi i una nova lectura del que vivim, tot creant un corrent de pensament que incideixi en la realitat actual i que promogui l'actuació de les persones i de les entitats".

D'aquesta manera s'arribà al 25 de gener del 2001, data en què sis mallorquins, representant les entitats Aula Cultural, CGT i Espai Obert, iniciaren la seva participació en el primer Fòrum Social Mundial, endinsant-se en la seva dinàmica i principis. El primer Fòrum Social Mundial va constituir un esdeveniment de trobada entre diferents organitzacions civils que nasqueren com a contraposició de la "globalització econòmica" del neoliberalisme, amb l'objectiu de construir un món distint, dins la línia de la sostenibilitat social i ambiental. El Fòrum aportà als moviments socials una visió més global i convidà al treball en xarxa, des d'una vessant de participació d'homes i dones en la construcció de la Terra on es vol viure. "Un altre món és possible" anuncia aquest senyal.

Dia 6 de març del 2001 els sis mallorquins retornats de l'FSM feren una xerrada-col·loqui a Palma. Sota l'eslògan "Un altre món és possible" socialitzaren l'experiència viscuda i exposaren el que va ser el primer Fòrum Social Mundial: participants, dinàmiques desenvolupa-

MALLORQUINS EN EL I FSM, REUNITS AMB MEMBRES DELS MOVIMENTS SOCIALS A PORTO ALEGRE.

UNA PAUSA AMB AMBIENT LÚDIC DURANT EL I FSM.

(GASPAR JAUME)

des, context sociopolític, continguts temàtics treballats... Al final, l'assemblea considerà convenient constituir un espai per a l'intercanvi, l'anàlisi i la proposta ciutadana, creant-se per aquest menester el Fòrum Ciutadà de Mallorca. En la primera trobada del Fòrum Ciutadà es manifestà la necessitat de pensar globalment i actuar localment. Les diverses reflexions prenen forma: *"La problemàtica creada per la globalització ens afecta, ens preocupa i ens interessa, i l'hem de veure des de la realitat i les perspectives concretes de Mallorca. Si volem una democràcia participativa, l'hem de treballar des de les associacions socials en les quals participam. Cal valorar dignament les petites contribucions que constantment es fan a la nostra illa per a la construcció de la utopia ciutadana. Aquest procés de creixement reclama reflexió, anàlisi i aplicació de la democràcia social i de la participació ciutadana."*

Les reunions prosseguien i aprofundien en l'anàlisi de la realitat de la societat mallorquina: *"A la nostra terra ens trobam amb un retard de proposta social considerable. Els canals de participació ciutadana han reculat considerablement i només es pot participar si es troba el favoritisme dels governants municipals o quan aquests s'enfronten a una minsa pressió social. A nivell de les Illes Balears, els fòrums i les juntes ciutadanes existents tenen gairebé només una funció informativa."* (3 de juliol del 2001). Se seguia insistint a donar resposta als grans interrogants sobre l'actual model d'organització social, política i democràtica: *"Hem de ser creatius i cercar formes capaces, tot sabent que les accions i les reflexions tenen un significat plenament polític en la construcció d'una societat diferent a la que construeix el neoliberalisme. Però no ho podem fer solament un grapat d'associacions; s'ha de convocar la societat de Mallorca amb els seus membres més genuïns i actius."* (2 d'octubre del 2001).

Un dels contactes realitzats a l'FSM fou el brasiler Pedro Henrique Correia (Pedrinho) —experimentat dirigent sindical metal·lúrgic i un dels precursors del pressupost participatiu a Porto Alegre— qui visità Mallorca convidat pel Fòrum Ciutadà el novembre del 2001. Pedrinho participà d'un ample programa de reunions, xerrades i contactes. A diferents llocs de Mallorca explicà l'experiència del pressupost participatiu de la seva ciutat: *"És un procés d'acció ciutadana —constatà— i de participació popular. No es tracta tant d'estudiar noves teories sinó de viure un nou estil de vida, començant des de l'organització local, de grup o família. El barri és l'espai fonamental. La política —continua dient— no és propietat privada dels anomenats polítics, és simplement la forma de servir el poble i el país, perquè la política és la construcció de la societat per a tots i d'un món en equilibri"*.

Dins d'aquest context es començà a pensar en el segon FSM. El Fòrum Ciutadà animà a la participació en la segona trobada mundial que es faria el gener del 2002. Des de setembre del 2001 s'anà preparant l'anada a Porto Alegre de delegats de diverses entitats socials, amb una major participació d'associacions que en la primera edició. Així, es constitueix el grup que anirà al II FSM, integrat per membres de les organitzacions ATTAC, CGT, coordinadora d'ONG, REAS i STEI-i. El Fòrum Ciutadà donà suport a la preparació d'aquesta comitiva amb l'objectiu d'aproximar-se als continguts del II FSM des de la perspectiva local.

SOCIALITZACIÓ (POSADA EN COMÚ) DEL FÒRUM SOCIAL MUNDIAL A MALLORCA

A la tornada del II FSM, conscients de la importància de difondre l'experiència viscuda, es realitzà una posada en comú i es donà a conèixer la feina feta. Aquesta acció resultà molt fèrtil gràcies al treball conjunt de les entitats que hi participaren. A diferència de la difusió feta del primer Fòrum, la del segon va tenir una major repercussió a nivell de mitjans de comunicació local, de relació amb les administracions públiques i d'impacte en la població i en les entitats socials. Arran d'aquest Fòrum, es cridà l'atenció cap a una mirada al nostre entorn immediat, sense perdre el nord internacional. De mica en mica el Fòrum Social Mundial era més conegut a Mallorca i es comença a considerar la possibilitat de realitzar un fòrum social a l'illa. De l'FSM s'havia après la necessitat de realitzar fòrums nacionals, regionals o locals, com a trobada en diferents "places". Unes places posades a l'abast d'entitats, organitzacions i particulars —de les persones, en definitiva— per tal d'aprofundir en les conseqüències del model neoliberal i de la globalització econòmica, fomentar el debat, conèixer alternatives, altres formes de fer, altres models socioeconòmics, organitzatius... Places on es fes realitat l'encontre d'aquells i aquelles que, des de la seva aportació, somien i treballen per un altre món possible.

Si el primer FSM constituí un espai d'anàlisi i debat, la línia del segon fou de propostes amb noves formes de fer experiències, accions conjuntes i agendes de mobilitzacions. Es caminà cap a un plantejament que seria fonament del III FSM: la mundialització dels objectius i la seva descentralització, deixant de ser el fòrum mundial l'únic espai de con-

vergència de la lluita contra la globalització neoliberal. Per aquest motiu s'organitzaren els fòrums socials temàtics i regionals, entre d'altres, el Fòrum Social Europeu, amb la finalitat d'aprofundir el debat amb qüestions específiques i més properes a les diferents realitats culturals i socials de cada lloc.

Amb aquesta perspectiva les entitats mallorquines Fòrum Ciutadà, REAS i STEI-i retornaren l'any 2003 al tercer FSM, aquesta vegada amb una major presència de la Part Forana de l'Illa. Es continuà amb el treball conjunt de les tasques de preparació de les temàtiques, d'informació pública i a les entitats socials. A la seva tornada, s'aprofundí en els valors d'avançar en xarxa i se socialitzaren novament els continguts del Fòrum. Els objectius marcats continuaven en la mateixa línia, no obstant el context havia canviat.

Inevitablement, des del treball conjunt de tres anys consecutius preparant i participant en l'FSM, socialitzant les temàtiques i els debats, a més de l'experiència local que cadascú tenia acumulada, i amb la invitació de l'FSM de diversificar, aprofundir i millorar els continguts a nivell local, un repte es plantejà a la gent de Mallorca. Érem conscients de la força col·lectiva que s'havia anat gestant durant els últims anys.

Era el moment de donar una passa més: un fòrum local, el Fòrum Social de Mallorca, on es pogués exposar, confrontar, analitzar i debatre obertament sobre les causes i conseqüències del model neoliberal a la nostra illa i en el món. A més, hauria de ser un fòrum capaç d'apropar iniciatives i fites en aspectes socials i econòmics i amb caràcter polític. Hauria de ser un fòrum de propostes, de camins i de formes de fer adequades i coherents. Hauria de comunicar alternatives vàlides. Un fòrum animador de la difícil tasca de teixir xarxa social. La fita "Una altra Mallorca és possible", estarà sempre present com a repte que aporta cohesió i validesa de dimensió universal.

Així, els illencs presents en els tres fòrum social mundials es convertiren en precursors del que més tard seria el primer Fòrum Social de Mallorca, obrint camí gràcies a la important tasca difusora que desenvoluparen a la tornada de cada un dels fòrums, així com del treball en xarxa duit a terme.

